

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

วราภรณ์ เพราแดง¹, นิรันดร์ สุธีนิรันดร์², พัชรา เดชโฮม³, จิตติวิสุทธิ วิมุตติปัญญา⁴

^{1,2,3,4}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹E-mail: waraporn6485@gmail.com , ²E-mail: xconiran@yahoo.com , ³E-mail: patchara.dec@mahidol.ac.th

⁴E-mail: Jittawisut21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ ส่วนด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS OF BAN BANG MAI
KAEW PRACHA SAMAKKEE SCHOOL UNDER CHUMPHON PRIMARY EDUCATION
AREA OFFICE DISTRICT 1

Waraporn Phraodang¹, Niran Sutheeniran², Patchara Dechhome³, Jittawisut Wimuttipanya⁴

^{1,2,3,4}Department of Educational Administration, Master of Education Program, Ban Somdet Chaopraya Rajabhat University

¹E-mail: warapron6485@gmail.com , ²E-mail: xconiran@yahoo.com , ³E-mail: patchara.dec@mahidol.ac.th

⁴E-mail: Jittawisut21@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the academic leadership level of school administrators of Ban Bang Mai Kaew Pracha Samakkhi School under the Chumphon Primary Education Area Office District 1. The population used in the research was 55 teachers of Ban Bang Mai Kaew Pracha Samakkhi School under the Chumphon Primary Education Area Office District 1 for the academic year 2022. The research instrument was a questionnaire of 5 levels of estimation. Statistics used to analyze the data were percentages, averages, and standard deviations.

The results of the research showed that the academic leadership of Ban Bang Mai Kaew Prachasamakkee School under Chumphon Elementary Education Area Office District 1 as a whole was at a high level. When considering each aspect, it was found that the supervision and monitoring of students' progress It has the highest average, followed by vision, mission, mission, and academic learning atmosphere with the lowest average.

Keywords: academic leadership, school administrators

บทนำ

ปัจจัยประการหนึ่งในการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่ให้คุณภาพการเรียนรู้ของเด็กไทยได้มาตรฐานสูง โดยผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ที่เข้มแข็ง เป็นผู้อำนวยการที่เชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล นอกจากนี้ตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 7 ข้อที่ 1 ได้กำหนดให้ผู้บริหารจัดการตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในด้านการบริหารงานวิชาการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาขององค์การมหาชน, 2554) เพื่อนำไปสู่การขยายขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพของสถานศึกษาให้มีสมรรถนะในการสร้างคุณภาพให้กับผู้เรียนได้ตามมาตรฐานชาติและเต็มตามศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ดังนั้นการจัดการและการบริหารการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการ จึงจะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเนื่องด้วยวิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งผู้บริหารทางการศึกษาจะต้องประพฤติและปฏิบัติตนต่อหน้าที่อย่างมีอาชีพ จึงจะทำให้การจัดการศึกษารุดความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ความสามารถ และมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีเพื่อนำไปสู่การบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถที่จะทำให้องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งอาศัยกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย และกำหนดพันธกิจการเรียนรู้ การจัดการหลักสูตรและการสอน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครูและการส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้โดยการโน้มน้าวใจหรือชี้แนะให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา เข้าใจ ตระหนัก รวมพลังและสานสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา (อัจฉรา นิยมมาภา, 2561) จากข้อมูลการรายงานผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่าการบริหารงานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษายังไม่ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในการบริหารงานในหลายด้านและการปฏิบัติงาน เช่น เกิดจากตัวผู้บริหารและผู้บริหารที่มีพื้นฐานความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์ด้าน การบริหาร ความเชื่อ วิสัยทัศน์ที่แตกต่างหลากหลาย เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการ บริหารงาน และการทำงาน ทักษะหรือการรับรู้ที่รับผิดชอบภาระงานขาดความรู้ ทักษะ แนวทางและ ความเข้าใจในงานที่รับผิดชอบ และผู้บริหารสถานศึกษาขาดการดูแล กำกับ แนะนำและนิเทศ ติดตาม ภาระงานของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของภาวะผู้นำทางวิชาการอาจเป็นสาเหตุเบื้องต้นทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลแรก ที่มีอำนาจ หน้าที่และบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ขับเคลื่อนให้ภาระงานทั้ง 4 ด้านสามารถดำเนินไป ด้วยความเรียบร้อยและสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความมีภาวะผู้นำทางวิชาการให้ก้าวไกลทันยุคสมัย ตลอดเวลา เท้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือภาวะผู้นำทางวิชาการจะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผู้บริหารจะมีส่วนช่วยใน การกระตุ้นและจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการแสดงความรู้ความสามารถของตนเองมี ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานและทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ในการจูงใจผู้ร่วมงานให้แสดงออกในทางปฏิบัติถึงความสามารถในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดพันธกิจ 2) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการ 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ, 2560) การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำผู้บริหาร สถานศึกษาให้มีความสามารถในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป การจัดการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพการเรียนการสอนควรได้รับการปรับเปลี่ยนโดยการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดการกระบวนการเรียนการสอนการนิเทศการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพ เพื่อ

พัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้ศึกษาสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมด ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 55 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตัวแปร 5 ด้าน ที่มีความถี่สูง คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ 2) การจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอนทางวิชาการ และ 5) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ จำนวน 10 ข้อ ด้านการจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน จำนวน 10 ข้อ ด้านการนิเทศการสอน จำนวน 10 ข้อ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอนทางวิชาการ จำนวน 10 ข้อ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ รวม 50 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้ (พิมพ์พรณ เพชรสมบัติ. 2561 : 61-65)

- ระดับ 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

3. สร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตัวแปร 5 ด้าน ที่มีความถี่สูง คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ 2) การจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนทางวิชาการ และ 5) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) เท่ากับ 1.00 และได้ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนประชานิคม 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .958

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 55 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 55 คนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บแบบสอบถามได้จำนวน 55 คนคิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการค้นหาเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงมาตรฐาน หลังจากนั้นใช้การอธิบายเชิงพรรณนาแบบความเรียง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ 2) การจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนทางวิชาการ และ 5) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. 2561, น.61-65)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลกับครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยได้จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลจากประชากร จำนวน 55 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน นำเสนอในรูปของจำนวน และร้อยละ
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

	สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (N)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	7	12.73
	หญิง	48	87.27
	รวม	55	100.00
อายุ	20-30 ปี	19	34.55
	31-40 ปี	25	45.45
	41-50 ปี	10	18.18
	51-60 ปี	1	1.82
	รวม	55	100.00
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	47	85.45
	ปริญญาโท	8	14.55
	รวม	55	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	24	43.64
	ตั้งแต่ 6-10 ปี	17	30.91
	ตั้งแต่ 11-20 ปี	8	14.55
	ตั้งแต่ 21-30 ปี	3	5.45
	มากกว่า 30 ปี	3	5.45
	รวม	55	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 55 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 87.27 และเป็นเพศชาย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.73 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 รองลงมาอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 34.55 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และอายุ 51-60 ปี ขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.82 ตามลำดับ มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 85.45 และปริญญาโท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 14.55 และมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นครูน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 43.64 รองลงมาตั้งแต่ 6-10 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 30.91 ตั้งแต่ 11-15 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 14.55 ตั้งแต่ 16-20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.45 และมากกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.45 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยรวม 5 ด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี		μ	σ	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ	4.18	0.74	มาก	2
2	ด้านการจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน	4.06	0.75	มาก	4
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.10	0.75	มาก	3
4	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอนทางวิชาการ	4.02	0.77	มาก	5
5	ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.19	0.76	มาก	1
รวม		4.11	0.75	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.19$) รองลงมาคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ ($\mu=4.18$) ต่อมาคือด้านการนิเทศการสอน ($\mu=4.10$) ด้านการจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน ($\mu = 4.06$) รองมาตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอนทางวิชาการ ($\mu = 4.02$)

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผล

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอนทางวิชาการ โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัยในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ อยู่ในระดับมาก ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาได้สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจ

ด้านการจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ด้านการจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรสถานศึกษาส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนสามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้

ด้านการนิเทศการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี ด้านการนิเทศการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาสังเกตการสอนของครูอย่างไม่เป็นทางการอยู่เสมอรองลงมาคือ ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้คณะครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หลังการนิเทศการสอน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาแนะนำแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครู

ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนทางวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนทางวิชาการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอและมีความทันสมัยต่อจำนวนนักเรียน

ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูแจ้งผลการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนให้นักเรียนทราบทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้คณะครูมีการวิเคราะห์มาตรฐานแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบจุดเด่น จุดด้อยทางด้านการเรียนของผู้เรียน ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหานักเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียนไว้ชัดเจน มีแบบแผนของการดำเนินการให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมขับเคลื่อนไปพร้อมกัน มีการจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน กำหนดระยะเวลาด้านการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนทางวิชาการ ตลอดจนมีการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน โดยจัดประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนรับรู้ร่วมกัน ขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน โดยผู้บริหาร ให้คำแนะนำ ส่งเสริม พัฒนา คอยกระตุ้นให้ครู นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน เกิดความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการ โดยผู้บริหารเป็นกำลังสำคัญหลักในการนำนโยบายต่าง ๆ สู่การปฏิบัติ และตอบข้อสงสัยแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน ให้มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาขึ้นในทุกปีการศึกษา และนำผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาไปพัฒนากระบวนการบริหารงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา มีการติดตาม สะท้อนผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจในการดำเนินงานที่ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพดีขึ้น และจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาในทุกสิ้นปีการศึกษา เพื่อใช้เป็นใช้เป็นสารสนเทศในการกำหนดกรอบความคิดในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีถัดไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ในการจูงใจผู้ร่วมงานให้แสดงออกในทางปฏิบัติถึงความสามารถในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดพันธกิจ 2) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการ 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และแนวคิดของกิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ชี้แนะ ให้คำแนะนำ ส่งเสริม พัฒนา คอยกระตุ้นให้ครู นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน ให้เกิดความตระหนักเห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการ ที่ต้องพัฒนาเกี่ยวหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนของครูเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจและด้านการจัดหลักสูตรและการสอน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจเพื่อพัฒนางานวิชาการ จุดเน้นที่สถานศึกษาต้องการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมไว้ให้ชัดเจนก่อนเริ่มปีงบประมาณ และมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบให้มีความยืดหยุ่น เหมาะสมต่อการปฏิบัติ
2. ด้านการจัดการบริหารหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนสามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้ รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคนต้องได้รับการพัฒนาด้านทักษะความรู้ ความสามารถและการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
3. ด้านการนิเทศการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรแนะนำแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครู สร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายแปลกใหม่จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอและมีความทันสมัยต่อจำนวนนักเรียนส่งเสริมให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน สนับสนุนให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
5. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหานักเรียน มีการจัดประชุมสรุปผลพัฒนาการวางแผนหาแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียนทั้งทางด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
2. ควรมีศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนบ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัจฉรา นิยมมาภา. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการ ศักยภาพผู้บริหารยุคใหม่. กรุงเทพฯ: วิสต้าอินเตอร์ปรีน.